

עת"א 17746/02/17 - שטוב מכתבי נגד שירות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 17746-02-17 מכתבי(אסיר) נ' שירות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח' עת"א
17-06-43112 מכתבי(אסיר) נ' שירות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח' עת"א
17-04-38174 מכתבי(אסיר) נ' שירות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט ארץ יקואל
העוותר
נגד
המשיב
שירות בתי הסוהר
שטוב מכתבי עיי ב"כ עווה"ד עבר בכיר

החלטה

ההחלטה זו עוסקת בשאלת האם ניתן להוסיף ולדונ בעתרותו של העוטר לאחר שוחרר מממסרו. שאלת זו עולה בשלוש העתרות שבכותרת וראיתי לנכון לאחד את הדיון בהן לצורך החלטה זו בלבד.

רקע

1. העוטר נדון לעונש מאסר בן 20 שנים, בגין עבירות סמיים. העוטר החל לרצות את מאסרו ביום 30.4.03, במסגרת בית מאסר בארצות הברית, שם הורשע וריצה כאחת עשרה שנות מאסר. בנוסף, ריצה העוטר ארבע שנות מאסר נוספת בבית מאסר בישראל.

2. במסגרת מאסרו, הגיע העוטר שלוש עתרות אסיר שעוניין נדון מלפני (ר' עת"א 17746-02-17; עת"א 423112-06-17 ועת"א 38174-04-17) (להלן: "העתרות"). עוניינה של עת"א 17-04-13.00, בעתרית העוטר לשינוי פקודת הנציבות 04.13.00 - "דין משמעתי אסירים", באופן שזו תכלול הוראות המאפשרות לאסירים לזמן עדים מטעם להיליכי בירור ממשמעתיים הנערכים להם בין כתלי בית המאסר. עיקר עוניינה של עת"א 17-06-17, בעתרת העוטר לתקן פקודת הנציבות 04.40.00 - "חויפות אסירים" (להלן: "פקודת הנציבות חוותות"), באופן שזו תכלול מועדים מוגדרים ומגבילות ברורות ביחס לתנאי החופשה, כ"מעצר בית" וערב צמוד. עוניינה של עת"א 17-04-17, בעקבות חישוב מכסת ימי ההשתתפות במסגרת החינוך (להלן: "המכסה") הנדרשת למתן חוותות, כקבוע בפקודת הנציבות חוותות. במסגרת עתירה זו, טען העוטר שיש לכלול במכסה גם את הימים בהם נבצר מהאסיר מלהשתתף במסגרת החינוך, כתוצאה משהיה בחוופה, או במסגרת דיון בבית המשפט.

3. ביום 6.8.17, שוחרר העוטר ממאסרו וכן קיבלתי את בקשה המשיב למחוק את עתרותו בעת"א 38174-04-17 ועת"א 43112-06-17. זאת, מהטעם שאי מדובר עוד בעתרה הנוגעת לתנאי מאסרו של

העוטר אין מקום להוסיף ולדעת בה במסגרת עתירת אסיר המוגשת מכוח הוראת סעיף 62א' לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש, התשל"ב-1971 (להלן: "**הפקודה**"). בקשה דומה למחיקת העטירה השלישייה שהוגשה מטעם העוטר (עת"א 17746-02-17), טרם הוכרעה ותידן במסגרת החלטתי זו.

4. העוטר מבקש כי תינתן הכרעה בשלוש עתירותיו, חרף שחררו ממאסר ותו록 בקשה לביטול החלטות המחייב הנזקנות לעיל, מהטעם שמדובר בעתירות עקרוניות ובעלות השלכות רוחב על כלל האסירים שננתנויהם דומים לשלו. המשיב, מצדיו, מתנגד לממן הכרעה בעתירותו של העוטר, מהטעם שוחרר זה מכבר ממאסרו.

תמיצית טענות הצדדים

5. העוטר טוען כי עתירתו בעת"א 17-06-06-43122, עוסקת בנושאים עקרוניים וברא נפקות מעשית כלפי קבוצות מסוימות של אסירים המוחזקים במשמרתו של המשיב ומכאן שהධון בהן לאatti התייתר ולא הפר לתיאורטי עם שחררו ממאסר המשיב סבור כי לא ניתן ללמדוד לעניינו מההחלטה בית המשפט בעת"א 15-07-1826 **אנגאץ נ' שירות בתי הסוהר** (25.9.16), שכן עתירתו קשורת לקבוצות מסוימות של אסירים ולא לאוכלוסייה האסירים בכללותה. הבדל נוסף, לטענתו של העוטר, נעוץ בכך שבאותו עניין מדובר על החלטה העוללה להשפיע על כלל האסירים מבלי שקלום והעדפותיהם נשמעו, בעוד שהעתירות הנ"ל עוסקות בהקלת בתנאי החופשה - דבר שאין אסיר שיתנגד לו והוא אינו נועז בטעם אישי, או בהעדפות שונות.

במסגרת עת"א 17746-02-17, טוען העוטר כי הוא משמש כمعنى "עוטר ציבורי" המבקש להבטיח את זכויותיהם של כל האסירים. העוטר הדגיש כי מהות העטירה היא עיגון של החלטה שיפוטית בניהלי המשיב, בעוד שמחיקת העטירות תביא להנחתת המצב הנוכחי שבו קיים חשש לפגיעה בזכויות האסירים. עוד הודגש, כי עטירה זו אינה מבוססת על נתונו של העוטר ועל מסכת עובדות הרלוונטיות לגביו, אך היא מעלה נושא בעל השפעה על כלל אוכלוסיית האסירים ומכאן שתוצאת העטירה לא הפכה לתיאורטית ולא התיתרה עם שחררו העוטר ממאסר.

6. מנגד, טוען המשיב כי דין העטירה להימחק. המשיב סבור כי הוראת סעיף 62א לפקודה מאפשרת לאסיר לעתור בבית המשפט אף ורק במקרים הקשורים לתנאי מאסרו, או מעצמו. מכאן, שאם שוחרר אסיר ממאסרו, לא ניתן עוד לדון בעטירתו, הן משום שאינו מדובר עוד בעניין הנוגע לתנאי מאסרו והן משום שהධון בעטירתו הפר לתיאורטי. המשיב הוסיף וטען, כי למעט במקרים חריגים ונדרירים, אין לאפשר חריג לכל האoser דין בעטירה אסיר לאחר שחררו.

שני הצדדים תמכדו טענותיהם באסמכתאות.

דין והכרעה

7. לאחר שיעינתי בעטירות, בכתב התשובה ובטענות הצדדים ולאחר שהתחשבתי מכלול הנסיבות, נחה דעתני כי יש להורות על מחיקת עטירת העוטר בעת"א 17-02-17746 ולהוtier בעין את החלטות המחייב בעת"א 17-06-43112 ובעת"א 17-04-38174. להלן אבאר את הנימוקים שבסיסם מסקנתי זו.

8. במסגרת עטירת אסיר המוגשת מכוח הוראת סעיף 62א' לפקודה, ניתן לעוטר אף בנוגע להחלטות הנוגעות לתנאי "מאסרו או מעצמו" של העוטר. על כך נקבע, בין היתר, כי:

"... הлик עתירת אסיר נועד אפוא על פניו להתמודד עם החלטות פרטניות אשר התקבלו בעניינו של אסיר או עצור פלוני... החלטות אלה מתקבלות, כאמור, בהतבוס על מידע עדכני ורלבנטי המצוី בפניהם בעניינו של אסיר או עצור. בית משפט הדן בעיתירות על החלטות אלה, "אינו רואה לפניו אלא אסיר אחד בעניין אחד" (ר' עע"א 7440/97 מדינת ישראל נ' גולן ()).

9. הרצינול הטמון בהוראה זו נועז בכונת החוקק לאפשר לאסיר לעתור בעניינים הנוגעים "לסדרים ולתנאים של החזקתו במאסר או במעצר" ולשם כך נקבעו אף סדרי דין ייחודיים שמטרתם ליעיל את הדיונים בהליכים אלו. עמד על כך בית המשפט העליון בע"ב 5898/10 **מג'אדבה נ' שירות בתי הסוהר** (23.11.10), בזון הלשון:

"נדמה, כי אילו הייתה הכוונה להכניס למסגרת הדיונית של עתירות אסיר עניינים עקרוניים, מורכבים או בעלי השלוות על מספר רב של אסירים - לא היה החוקק בוחר להגביל את זכות הערעור... שהרי אילו ביקש החוקק להרחיב את מנעד המקרים שיידונו במסגרת עתירת אסיר, לא היו נקבעים סדרי דין מוקצים, אשר כלל נועדו להליכים אשר אינם כה מורכבים ונדרש בהם טיפול ייעיל ומהיר (ראו דנ"פ 9263/99 בקשי הנזכר)" (ר' אף את דברי ההסבר שב恰עת החוק לתיקון מס' 5 לפקודה, התש"ם-1980).

10. אשר לעתירות המוגשות מעיקרן כתירויות ציבוריות שמטרתן המוצהרת היא לפעול לשינוי התנאים החלים על כלל אוכלוסיית האסירים, נקבע, לא אחת, כי אין להידרש לעתירה שכזו, מבלי שעניינה נוגע לתנאי מאסרו, או מעצרו של העוטר.

ודברים כלשון אומרים:

"...משנמצא כי במקד הבקשה עומדת החלטה שאין לה השלה ישירה או השלה כלשהי על תנאי מאסרו של המבקש עצמו, אין להידרש לה במסגרת זו. הדיון בעתירת אסיר מתמקד רק בעניינה של החלטה מינימלית שניתנה בעניינו של אסיר ספציפי ובהתאם לנسبות המקרה הייחודיות ואין זו הדרך המתאימה לתקיפת מדיניות המשיב או החלטה גורפת שניתנה על ידו (ראו: רע"ב 10/5898 מג'אדבה נ' שירות בתי הסוהר ב-**23.11.2010**; רע"ב 14/8733 סלע נ' שירות בתי הסוהר (**11.2.2015**))" (ר' רע"ב 17/6850 מג'אדבה נ' שירות בתי הסוהר (2.11.17)).

11. נמצא כי קיימת הבחנה בין עתירת אסיר הנוגעת לתנאי מאסרו והמעלה, אגב אורחא, שאלות כלליות ועקרוניות, העשויות להשפיע גם על אסירים נוספים, לבין עתירה המכוננת ב מהותה לעניינים של אסירים אחרים, או לכל אוכלוסיית האסירים, מבלי שתיגע בעניינו הפרטני של העוטר (ר' רע"ב 10/5898 הנ"ל; בג"ץ 15/1247 הוצאה עיתון "הארץ" בע"מ נ' שירות בתי הסוהר (29.3.16); בג"ץ 118/12 מג'אדבה נ' המשרד לבטחון פנים נציב שב"ס (25.10.12); בג"ץ 4531/09 ברגוטי נ' שירות בתי הסוהר (2.11.2011); בג"ץ 513/12 מג'אדבה נ' השר לבטחון פנים (16.6.2010); בג"ץ 5488/11 אסמעיל נ' שירות בתי הסוהר (12.2.2012); עת"א (מרכז) 1826-07-15 אנגאץ נ' שירות בתי הסוהר (25.9.16);

בג"ץ 1048/13 אטיאס נ' וועדת הפנים הכנסת ישראל (4.6.13)).

12. בהתאם הדברים לעניינו של העותר; מבל' לקבע מסמורות בסוגיות שבבסיס העתירות אף מבל' לגבע כל מסקנה בדבר חסיבותן לאסירים אחרים, שוכנעתי כי משוחרר העותר ממאסרו, אין להוסיף ולדzon בעתירותיו יש להורות על מחיקתו. אין מדובר עוד בעתירות העוסקות בתנאי מאסרו של העותר. אין מדובר בשלילת זכות, או טובת הנאה של העותר מכוח היוטו אסיר, או בהחלטות מנהליות שניתנו בעניינו. בהינתן כי העותר שוחרר, עתירותיו, ככל שתתקבלנה, אין יכולות להשפיע עוד על עניינו הפרטני. אף אם יש בעתירות כדי להשפיע על עניינים של אסירים אחרים, לא זו מטרת הדיון בעתירות אסיר המוגשות מכוח הוראת סעיף 62א לפוקודה. מכאן, שאין להוסיף ולדzon בעתירותיו של העותר לאחר שחרורו.

13. איני סבור כי ניתן להשליך על עניינו של העותר מהחלטת בית המשפט ברע"ב 2416/05 פלוני זיל נ' שירות בתי הסוהר (16.8.07), כהפנייתו. באותו מקרה, הדיון בעתירה התקיים עוד לפני שהעותר נפטר ופסק הדיון בה היה אמר להינתן תוך זמן קצר. בנוסף, לתוצאות העתירה הייתה השפעה מסוימת על אשתו של העותר ובית המשפט ביקש להתחשב אף בה.

14. לאור המקובל - אני מורה על מחיקת עתירת העותר בעת"א 17-02-17746. ההחלטה בדבר מחיקת העתירות בעת"א 43112-06-17 ועת"א 38174-04-17 - תعمודנה בעין.

15. המזיכרות תסrox החלטה זו בכל אחד מהתיקים שבכותרת ותעביר עותק ממנה לדיעת הצדדים.

ניתן היום, ג' כסלו תשע"ח, 21 נובמבר 2017, בהעדר הצדדים.